

pekuniere Status, vil bringe Landet store og paaagtelsesværdige Betsignelser.

Jeg vil ikke gentage — thi det ligger nu klart for alle — hvad det er for Fordele, Lødsreformen skulde bringe og ogsaa vil bringe, selv set fra et Flertals Standpunkt. Det er jo de forskellige Medsættelser paa Livsformødenheder, de forskellige Medsættelser paa Raastoffer og i det hele en bedre Fordeling af Lødsbyrden. Om der tillige vil resultere en pekuniær Nedgang deraf, vil være afhængigt af de ved fortsatte Overvejelser frembragte Resultater, og der kan jeg kun, naar man kommer ind paa Kompensationspørgsmaalet, henvise til, at jeg, da jeg forelagde Lødsloven, fandt Beslighed til at sige, at efter min Betragtning var der i alt Fald 1 Mill. Kr. tilovers, som man kunde disponere over straks. Jeg paaviste dette Beløbs Anvendelse paa et andet Omraade. Men Pengen er jo Pengen, hvor de saa end anvendes, og jeg vil altsaa henvise til denne Udtalelse. Om der skulde kunne undværes mere, vil være afhængigt af mange forskellige Faktorer, det vil være afhængigt af, hvilke Love der vedtages i Aar, og hvilke Krav der stilles til yderligere Udgifter for Statskassen. Jeg vil kun bemærke, at vi i Fjor vedtog en Lov, Takstloven, som rimeligvis vil bringe Nedgang, og jeg vil pege paa, at naar vi tale om at sætte en Lødsreform i Værk, kan den jo ikke komme til at træde ud i Livet, før i det mindste et Aar er gaaet, nemlig det kommende Finansaar, saa man staar allerede ved at vedtage en Lov, som først skal træde i Kraft saa langt senere, og en noget usikker Grund. Der er derfor, forekommer det mig, forøget Anledning til at være forsigtig.

Jeg havde ventet, at den ærede sidste Taler endnu mere, end Tilfældet var, var kommen ind paa Arbejdernes Stilling i Industrien. Det forekommer mig dog, at det som Helhed fremgik af hans Udtalelser, at han ligesom jeg saa saaledes paa Arbejdernes Forhold her i Landet, at der er et taaleligt godt, for ikke at bruge et stærkere Udtryk og sige et særdeles godt Forhold mellem Arbejdsgiverne og Arbejderne, ogsaa paa Industriens Omraade. Det blev ikke benægtet af den ærede Taler, hvad der er fremhævet med Styrke og Sandhed af saa mange tidligere ærede Talere, at Arbejderstanden her i Landet lever under bedre Lønforhold, end det er Tilfældet i Nabolandene. Det er jo slet ikke nogen lille Arbejderbefolkning, der her er Tale om. Medens der efter den statistiske Aarbog i 1860 ved Industrien og de Virksomheder, der grænse op til den — jeg forstår egentlig herved baade Storindu-

strien og den mindre Industri — var beskæftiget 320,000 Personer, var der i Aaret 1890 hermed engageret 450,000, altsaa i alt 20 pCt. af Befolkningen. Her er til de egentlige Arbejdere medregnet en passende Kvotabel af dem, som kunne kaldes Haandlangere til Industrien, idet der er taget en vis Brøk af alle dem, som overhovedet kunne betegnes som Haandlangere. Derimod er der fradraget de industridrivende eller Haandværkere, der, som det ogsaa ofte har været omtalt her under Foredragene, ikke i streng Forstand kunne siges at være industridrivende, altsaa saadanne som Bagere, Bygningshaandværkere osv. Tager man ogsaa dem med, vil Procentantallet stige til 27 i Stedet for, som jeg nævnte, 20. Det er da altsaa en stor og væsentlig Del af Befolkningen, der er engageret i Industrien, og det har efter mit Syn paa Sagen sin store Betydning, at det ikke — jeg tillader mig her atter at citere den ærede sidste Taler — skal gaa saaledes, at man lovgiver paa den Maade, at store industrielle Virksomheder flyttes ud af Landet. Vi have jo allerede set en betydelig Virksomhed lammes stærkt, jeg sigter her til Mølleindustrien. Man kan ikke sige, at det er slet ved nogen Lovgivningsforanstaltning, snarere kunde man maaste sige, at det var slet ved Mangel paa Lovgivning paa dette Omraade. Men vilde man nu gribe ind i Beskyttelsen paa den Maade, at store Fabrikvirksomheder eller store industrielle Virksomheder helt forsvandt fra Landet, tror jeg, at man derved gjorde Arbejderstanden i dens Helhed en saare daarlig Tjeneste, ikke at tale om, at Kapitalerne ogsaa paa den Maade vandrede ud af Landet. Jeg skal i denne Forbindelse paapege, at der er store Grupper, henhørende til Arbejderstanden, der meget vanskeligt ville finde andet passende Erhverv. Det bliver nok sagt, at Landbruget trænger til forøget Arbejdskraft. Gik det en stærk Tilgang, vilde det dog ogsaa have til Følge en i alt Fald for Arbejderne beklagelig Synken af Arbejdslønnen, og jeg tror, at Landbruget i det hele taget er fuldkommen beredt til at yde de store Lønninger, saa længe det overhovedet er muligt, og naar der for øvrigt hdes den nødvendige Hjælp fra Statens Side, netop gennem en hensigtsmæssig Lovgivning og en passende Støtte af Landbruget. Men naar jeg siger, at der i alt Fald er mange Arbejdere, der ikke paa anden Maade leetelig vilde kunne finde Anvendelse, sigter jeg ganske specielt til den store Masse Kvinder, der er beskæftiget i Industriens Tjeneste. Det er jo ogsaa her store Tal, det drejer sig om. Det er blevet oplyst gennem Betænkningen, at der saaledes